5. FILANTROP I AUTORYTET

Filantrop to człowiek kochający ludzkość, a więc działający na rzecz poprawy życia innych. W XIX wieku, w obliczu rewolucji przemysłowej i dynamicznych zmian w życiu codziennym, filantropi starali się walczyć z ubóstwem, chorobami, analfabetyzmem czy alkoholizmem. Wspierali ludność pieniędzmi oraz swoją wiedzą. Do grona najbardziej zasłużonych działaczy na rzecz polskiego społeczeństwa zaliczyć trzeba Ignacego Łukasiewicza. Skala i różnorodność jego pomocy była wyjątkowa.

OSZCZĘDNOŚCI

Łukasiewicz piastował stanowisko dyrektora kopalni w Bóbrce z pensją **6 000 złotych reńskich** rocznie. W pewnym momencie sam zdecydował się obniżyć swoje wynagrodzenie trzykrotnie.

KASA BRACKA założona w 1866 roku.

Pracownicy zatrudnieni w przedsiębiorstwach Łukasiewicza byli zobowiązani do wpłacania **3%** swojego wynagrodzenia do kasy. Zgromadzone środki przeznaczono na pomoc potrzebującym robotnikom oraz na renty dla tych, którzy przepracowali 20 lat.

12 000 złotych reńskich - tyle wynosił kapitał kasy w chwili śmierci Łukasiewicza.

Propagował zakładanie **KAS OSZCZĘDNOŚCIOWYCH** dla chłopów. Kasa funkcjonująca w jego majątku w Chorkówce była najlepszą w całym powiecie krośnieńskim.

Budżet Kasy w Chorkówce w 1872 roku:

400 złotych reńskich	242 złotych reńskich
wpłaty Łukasiewicza	wpłaty chłopów

Jego pomysły wyprzedziły o blisko 20 lat reformy ubezpieczeniowe Bismarcka w Prusach i działania Franciszka Stefczyka w Galicji.

POŻYCZKI dla wozaków, czyli osób trudniących się przewozem (np. nafty), na zakup konia i wozu. Pracujący spłacali je w niewielkich, tygodniowych ratach.

WSPARCIE FINANSOWE dla potrzebujących i przedsiębiorców, którym groziło bankructwo. W papierach Łukasiewicza po jego śmierci odkryto **dokumenty** ważące łącznie blisko **5 kg** (10 funtów). Były to potwierdzenia odbioru datków i podziękowania za pomoc. Jego wierzytelności wynosiły ponoć **60 000 złotych reńskich**!

DOPŁATY

Łukasiewicz wspierał unowocześnianie rolnictwa, popierał rozwój hodowli ryb i zakładania pasiek. Dzięki jego wsparciu gospodarstwa zwiększały swoje zyski. W tym czasie dochód z pracy w rolnictwie był w Galicji 2 razy mniejszy niż w Królestwie Polskim i 9 razy mniejszy niż w Anglii.

FINANSOWANIE SZKÓŁ dla chłopskich dzieci. W Chorkówce otworzył szkołę już dzień po przybyciu do zakupionego majątku. W Galicji aż **80% dzieci** pozbawionych było dostępu do edukacji!

STYPENDIA dla zdolnych. Pomagał uzdolnionym młodzieńcom dostać się na studia i zdobyć wykształcenie.

> *„Robił też niezmiernie dużo dobrego; nie było w okolicy, któremu by Łukasiewicz nie udzielił pożyczki, nie było bankruta, którego by nie dźwignął. Mówił, że łatwo dobrze robić, jak się ma z czego, i robił dobrze, a rozsądnie, tak, że rzec można, że z czasem podniósł ekonomicznie całą okolicę.”*
>
> Kazimierz Chłędowski o Ignacym Łukasiewiczu

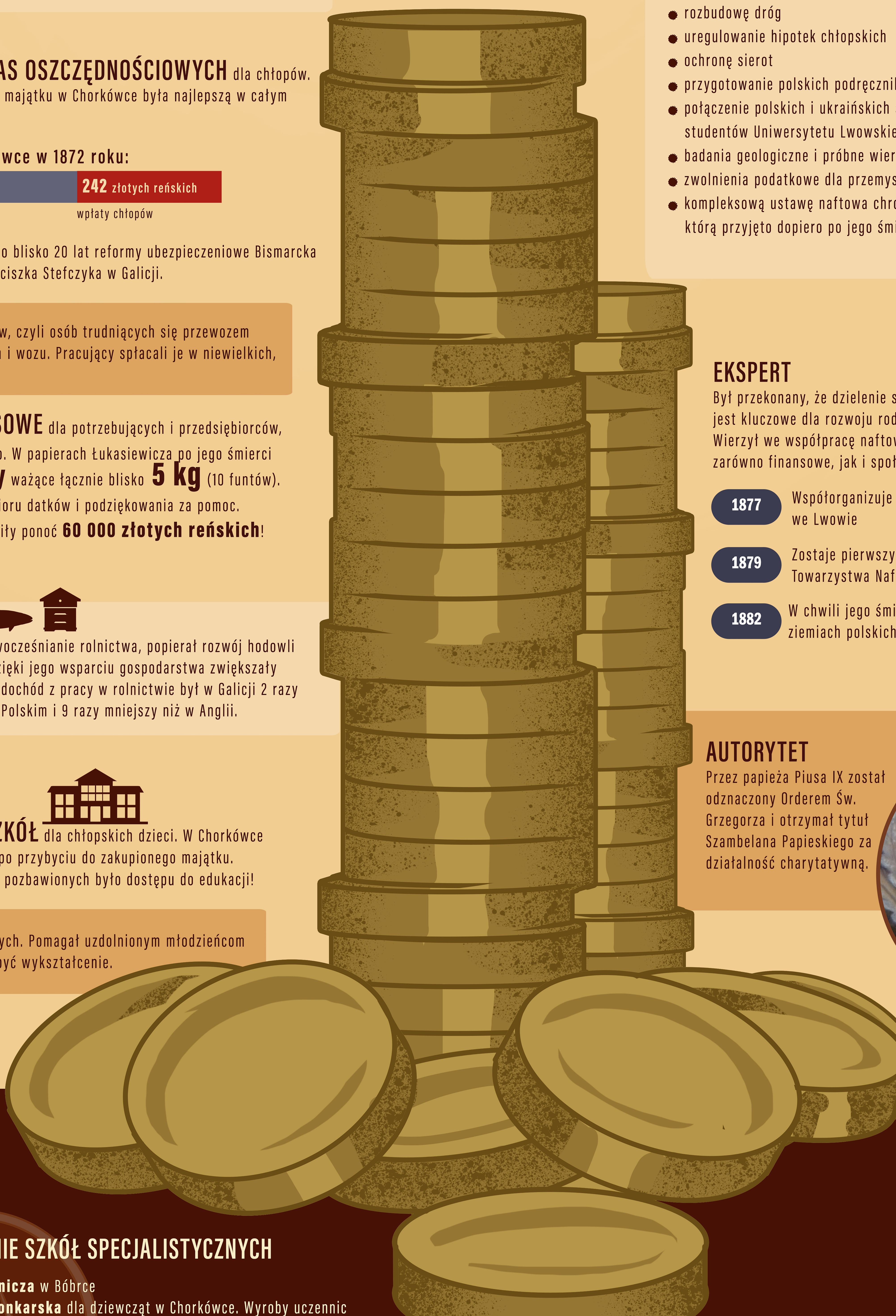

POLITYK

Łukasiewicz pragnął podnosić jakość życia nie tylko pracowników swoich zakładów. Wierzył, że doświadczenie i pomysły może wykorzystać, działając na rzecz społeczeństwa całego powiatu, a nawet Galicji. Dlatego też zaczął pełnić funkcje publiczne.

1868 - 1882	**Członek rady powiatowej powiatu krośnieńskiego**
1877 - 1882	**Poseł w Sejmie Krajowym** Wygrał wybory w swoim okręgu wyborczym z wynikiem 67%!

☞ **Przewodniczący komisji górniczej oraz komisji naftowej**

JAKO POSEŁ DBAŁ O:

- rozbudowę dróg
- uregulowanie hipotek chłopskich
- ochronę sierot
- przygotowanie polskich podręczników szkolnych
- połączenie polskich i ukraińskich stowarzyszeń samopomocowych studentów Uniwersytetu Lwowskiego
- badania geologiczne i próbne wiercenia
- zwolnienia podatkowe dla przemysłu naftowego
- kompleksową ustawę naftowa chroniącą rodzimych przedsiębiorców, którą przyjęto dopiero po jego śmierci w 1884 roku

EKSPERT

Był przekonany, że dzielenie się wiedzą i doświadczeniem jest kluczowe dla rozwoju rodzimego przemysłu naftowego. Wierzył we współpracę naftowców, która przynosi korzyści zarówno finansowe, jak i społeczne.

1877	Współorganizuje kongres przemysłu naftowego we Lwowie
1879	Zostaje pierwszym prezesem Krajowego Towarzystwa Naftowego
1882	W chwili jego śmierci pojawia się pierwsze na ziemiach polskich czasopismo naftowe „Górnik”

AUTORYTET

Przez papieża Piusa IX został odznaczony Orderem Św. Grzegorza i otrzymał tytuł Szambelana Papieskiego za działalność charytatywną.

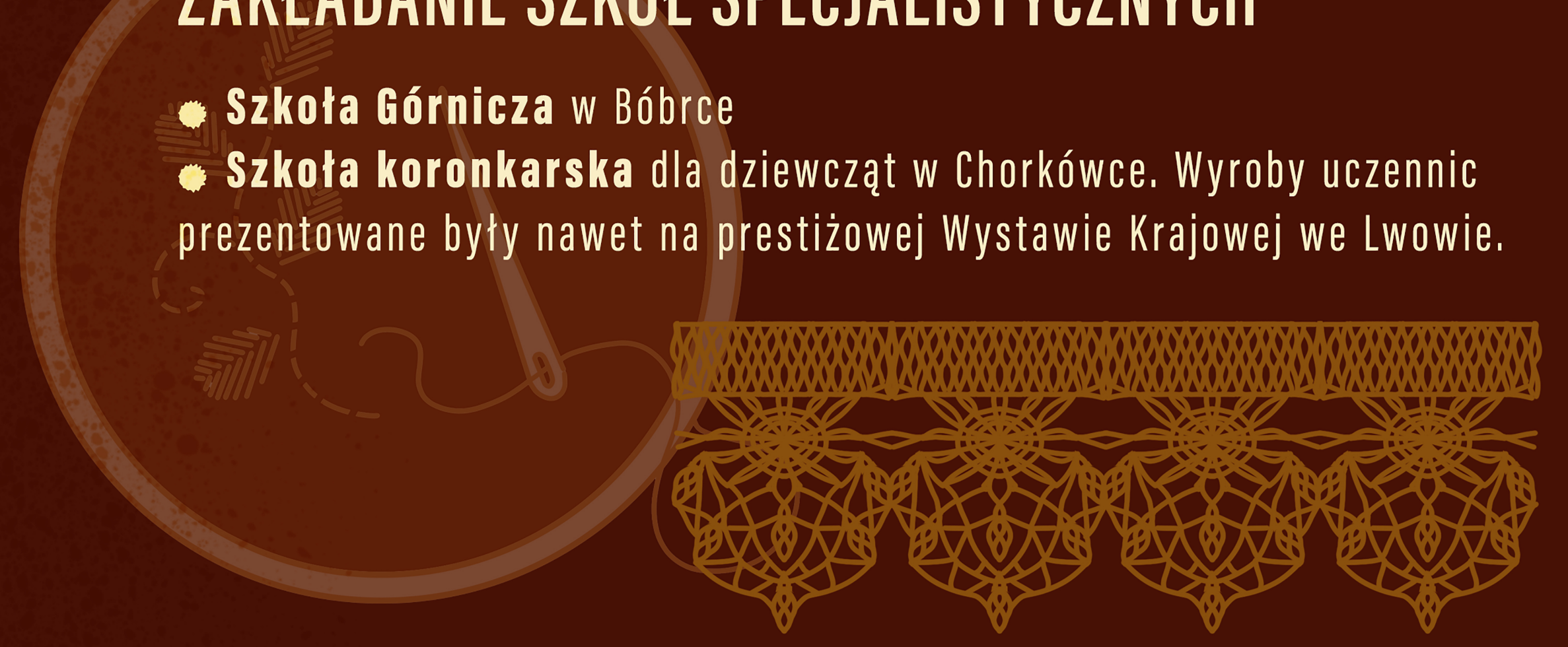

ZAKŁADANIE SZKÓŁ SPECJALISTYCZNYCH

- **Szkoła Górnicza** w Bóbrce
- **Szkoła koronkarska** dla dziewcząt w Chorkówce. Wyroby uczennic prezentowane były nawet na prestiżowej Wystawie Krajowej we Lwowie.

LECZENIE CHORYCH

Jako wykształcony farmaceuta niósł bezpłatnie pomoc ubogim mieszkańcom jego okolic.

Otworzył **Zakład kąpielowy** jodowo-bromowy w Bóbrce. W 1876 roku korzystało z niego aż **176 osób**!

WALKA Z ALKOHOLIZMEM

W 1836 roku czynnych było w Galicji **4981 gorzelni** - czyli 3 razy więcej niż szkół elementarnych. Produkcja przekroczyła 600 tysięcy hektolitrów spirytusu stuprocentowego i wynosiła ponad **50% produkcji** w całym państwie austro-węgierskim.

Łukasiewicz zrzekał się dochodów z propinacji, czyli produkcji i sprzedaży trunków w karczmach na terenie jego majątków. Walczył tym samym z problemem nadużywania alkoholu przez chłopów.

BUDOWA DRÓG

> *„Kto w kilkunastu ostatnich latach zwiedził powiat krośnieński, tego przede wszystkim zastanowiły wyborne, szosowe drogi. Od Zręcina toczą się wartko koła w prawo ku górom, mijają nawodnione wzorowo łąki, bujnie okrytą plonem glebę… Cała droga obsadzona wybornemi, owocowemi drzewami, a każde drzewko otoczone silnym plecionym koszem. Magazyny podziemne z ropą ciągną się wzdłuż drogi”.*
>
> Tygodnik Strażnica, 1878 rok

Rocznie przeznaczał na roboty publiczne ok. 1000 złotych reńskich.

**Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2022**

**Projekt „DLA NIEPODLEGŁOŚCI - kontynuacja” realizowany
przez Fundację Wolność i Demokracja.**

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Opracowanie: Łukasz Wrona, Sebastian Waciega
Grafika: Monika Sochacka